

P5_TA(2004)0232

Ontwikkelingsbeleid van de Europese Unie

Resolutie van het Europees Parlement over bestuur in het ontwikkelingsbeleid van de Europese Unie (2003/2164(INI))

Het Europees Parlement,

- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en aan het Europees Economisch en Sociaal Comité: "Bestuur en ontwikkeling"(COM(2003) 615),
- gezien de conclusies van de vergadering van de Raad van 17 november 2003 over deze mededeling¹,
- gelet op de artikelen 177, 178, 179, 180, 181 en 181 A van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap,
- gezien het Human Development Report 2003 van het Ontwikkelingsprogramma van de Verenigde Naties,
- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement "Democratisering, rechtsstaat, eerbiediging van de mensenrechten en een behoorlijk bestuur: de inzet van het nieuwe partnerschap tussen de Europese Unie en de ACS" (COM(1998) 146) en zijn resolutie van 15 januari 1999² over de vermelde mededeling,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 25 april 2002 over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement - "Actieprogramma voor de horizontale integratie van het gender-gelijkheidsaspect ("mainstreaming of gender equality") in de ontwikkelingssamenwerking van de Gemeenschap"³,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 25 april 2002 over de mededeling van de Commissie aan de Raad en het Europees Parlement - "De rol van de Europese Unie bij de bevordering van de mensenrechten en de democratisering in derde landen"⁴,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 15 mei 2003 over capaciteitsopbouw in de ontwikkelingslanden⁵,
- gezien het Witboek van de Commissie over Europese governance⁶,
- gezien het gemeenschappelijk standpunt 98/350/GBVB van de Raad van de Europese Unie van 25 mei 1998, inzake mensenrechten, democratische beginselen, rechtsstaat en goed

¹ DEVGEN 144/Doc. 14773/03.

² PB C 104 van 14.4.1999, blz. 185.

³ PB C 131 E van 5.6.2003, blz. 153.

⁴ PB C 131 van 2003, blz 147.

⁵ PB C 67 E van 17.3.2004, blz. 255.

⁶ PB C 287 van 12.10.2001.

bestuur in Afrika¹,

- gelet op Verordening (EG) nr. 976/1999 van de Raad van 29 april 1999 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitvoering van niet onder de ontwikkelingssamenwerking vallende communautaire acties die binnen het kader van het communautaire samenwerkingsbeleid een bijdrage leveren tot de algemene doelstelling van ontwikkeling en consolidatie van de democratie en de rechtsstaat, alsmede tot de doelstelling van eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden in derde landen²,
- onder verwijzing naar zijn resolutie van 4 september 2003 over de mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement en het Economisch en Sociaal Comité - "Participatie van niet-overheidsactoren in het EG-ontwikkelingsbeleid"³,
- gezien de millenniumontwikkelingsdoelstellingen en streefdoelen zoals omschreven in de Millenniumverklaring van de VN, aangenomen op de VN-millenniumtop van 6 tot 8 september 2000, waarin werd verklaard dat verwezenlijking van de millenniumdoelstellingen in een land onder meer afhangt van goed bestuur, en waarin voorts de inzet voor goed bestuur, ontwikkeling en vermindering van de armoedevermindering - nationaal en internationaal - tot uitdrukking werd gebracht;
- gezien de gemeenschappelijke verklaring van de Raad en de Europese Commissie van 10 november 2000 over het EG-ontwikkelingsbeleid, waarin de opbouw van institutionele capaciteit in een sfeer van goed bestuur als een van de zes prioriteitsgebieden van het EG-ontwikkelingsbeleid werd aangemerkt,
- gezien het OESO-rapport over de wijze waarop de mondialisering bestuur verbetert⁴,
- onder verwijzing naar de Conclusies van de Raad van 22 maart 2002 over de internationale conferentie van Monterrey inzake de financiering van ontwikkeling, waarin werd benadrukt dat de ontwikkelingslanden primair verantwoordelijk zijn voor het scheppen van een gezond macro-economisch klimaat en een passend kader voor investeringen,
- onder verwijzing naar het implementatieplan van Johannesburg, waarin onder meer wordt gesteld dat goed bestuur op nationaal en internationaal niveau van essentieel belang is voor duurzame ontwikkeling,
- onder verwijzing naar de Conclusies van de Raad van 30 mei 2002, waarin de Raad zich ingenomen toont met het voorstel van de Commissie om haar werkzaamheden op het gebied van goed bestuur te intensiveren als zijnde een van de belangrijkste werkerreinen van het ontwikkelingsbeleid van de Gemeenschap, en zich in het bijzonder verheugt over het voornemen van de Commissie om samen met de lidstaten een werkgroep op te richten die tot taak zal hebben een consistente gemeenschappelijke aanpak van deze kwesties door de EU vast te stellen, teneinde samen met de partnerlanden en niet-overheidsactoren een op het nauwe verband tussen democratie, goed bestuur en ontwikkeling gebaseerd beleidskader tot stand te brengen,

¹ PB L 158 van 2.6.1998, blz. 1.

² PB L 120 van 8.5.1999, blz. 8.

³ P5_TA(2003)0380.

⁴ CD/DOC (2001)13

- gelet op met name artikel 9, lid 3, van de op 23 juni 2003 in Cotonou ondertekende Partnerschapsovereenkomst (ACS-EU), dat voorziet in een effectieve benadering van goed bestuur¹,
 - gelet op artikel 163 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie ontwikkelingssamenwerking (A5-0219/2004),
- A. overwegende dat het begrip goed bestuur een bepalende factor is voor het vermogen van een land om te komen tot een economisch, sociaal en in milieuopect duurzame ontwikkeling; overwegende dat dit verder gaat dan de begrippen mensenrechten, rechtsstaat en democratie, ook efficiënt overheidsbestuur en corruptiebestrijding omvat en uiteindelijk betrekking heeft op de capaciteit van een staat om zijn burgers te dienen door middel van een doelmatig en transparant beheer van de natuurlijke en menselijke hulpbronnen,
 - B. overwegende dat de Commissie goed bestuur in ontwikkelingslanden wenst te steunen via dialoog en capaciteitsopbouw; overwegende dat er geen uniforme oplossing bestaat en dat goed bestuur voor elk land specifiek dient te worden geanalyseerd en bevorderd,
 - C. overwegende dat het overheidsbeleid en de bestuurssystemen in veel ontwikkelingslanden in slechte staat verkeren en grote beperkingen vormen voor duurzame ontwikkeling;
 - D. overwegende dat goed bestuur een kernelement is van de ontwikkelingsstrategie van zowel de internationale donorgemeenschap als de ontwikkelingsagenda van de EU, en integrerend onderdeel is van de processen in het kader van de armoedebestrijdingsstrategie,
 - E. overwegende dat de opneming van het begrip bestuur op de ontwikkelingsagenda aan het eind van de jaren '80 de weerspiegeling was van de groeiende zorg over de effectiviteit van hulpverlening en duidelijk is geworden dat het ontwikkelingshulpbeleid hoognodig moet worden hervormd,
 - F. overwegende dat ontwikkelingshulp in het verleden te vaak werd verstrekt zonder naar behoren rekening te houden met de prioriteiten van het ontvangende land en de actoren ter plaatse, en soms ten goede kwam aan ondemocratische regimes; overwegende dat dit heeft geleid tot macro-economische onevenwichtigheden, verspilling van hulpbronnen, te grote afhankelijkheid van hulp, verzwakking van prikkels om economische hervormingen door te voeren, en de mogelijkheid voor corrupte regimes om aan de macht konden blijven door de ontwikkelingshulp voor hun eigen doeleinden te gebruiken,
 - G. overwegende dat conditionaliteit grotendeels heeft gefaald als instrument om de gewenste doelstelling van duurzame politieke hervormingen te verwezenlijken,
 - H. overwegende dat enigerlei vorm van conditionaliteit niettemin noodzakelijk is, daar de donorgemeenschap verantwoording moet afleggen aan de EU-burgers, die een doelgerichte hulpverlening en betere controle eisen,
 - I. overwegende dat nieuwe ideeën over hulpverlening reeds hebben gezorgd voor wijzigingen in het beleid van de internationale donoren, die hun hulp nu meer richten op landen die een goede staat van dienst hebben op het gebied van macro-economisch beleid en goed bestuur,

¹ PB L 317 van 15.12.2000, blz. 3.

- J. overwegende dat hulp het effectiefst is wanneer zij of systematischer wordt gericht op arme landen met deugdelijke economische-hervormingsprogramma's, of wordt ingezet om goed beleid te bevorderen,
 - K. overwegende dat sinds het begin van de jaren '90 systematisch een mensenrechtenclausule als "essentieel element" wordt opgenomen in EG-overeenkomsten met derde landen, met inbegrip van handels- en samenwerkingsakkoorden en associatie-overeenkomsten,
 - L. overwegende dat democratie en goed bestuur nauw verband met elkaar houden en dat elke samenleving zijn eigen, zelfontworpen modaliteiten dient te creëren om democratische vooruitgang te boeken,
 - M. overwegende dat gender-gelijkheid en *empowerment* van vrouwen essentiële bestanddelen zijn van goed bestuur,
 - N. overwegende dat de EU zich met het bevorderen van goed bestuur richt op een van de grondoorzaken van migratie, marginalisering, ongeregelde conflicten,
 - O. overwegende dat armoedebestrijding onmogelijk is zonder dat de armen zelf actie ondernemen en dat hun participatie van essentieel belang is voor het soort bestuur dat de internationale gemeenschap nastreeft,
 - P. overwegende dat lokale overheden en de politieke besluitvormers het dichtst bij de bevolking staan en betrokken dienen te worden bij het proces van de versterking van bestuur en democratie,
1. is ingenomen met de brede, open en pragmatische benadering van de Europese Commissie ten aanzien van wat een bepalende factor is voor het vermogen van een land om armoede uit te bannen en duurzame ontwikkeling te bevorderen;
 2. is ingenomen met het standpunt van de Commissie dat goed bestuur gekenmerkt dient te worden door dialoog en capaciteitsopbouw;
 3. is van mening dat inhouding van bijstand beperkt dient te blijven tot gevallen waarin aanhoudende schendingen van de universele rechten van mannen, vrouwen en kinderen niet door de overheid worden aangepakt, of deze rechten door de overheid zelf worden geschonden;
 4. benadrukt in dit verband dat de dialoog moet worden voortgezet en dat de verstrekking van humanitaire en voedselhulp in alle gevallen dient te worden gehandhaafd;
 5. acht het van belang de inspanningen te concentreren op specifieke, pragmatische en concrete manieren om deze beginselen om te zetten in programma's, beleid en maatregelen op basis van de eigen nationale ervaringen van ontwikkelingslanden en actieve participatie van maatschappelijke organisaties, met inbegrip van netwerken van samenwerkende gemeentelijke instanties;
 6. roept de Commissie ertoe op de follow-up van de mededeling "Bestuur en ontwikkeling" te waarborgen, de beginselen om te zetten in beleidsrichtsnoeren en in het jaarverslag uiteen te zetten hoe het thema goed bestuur is aangepakt;
 7. beschouwt de verschillende scenario's in deze mededeling van de Commissie als een goed

kader bij het bestuderen en nader uitwerken van een beleidskader voor meer consistentie in de wijzen waarop goed bestuur wordt benaderd door de EG en de lidstaten;

8. is van mening dat het EG-beleid inzake goed bestuur geïntegreerd moet worden in ontwikkelingsamenwerking en daarmee verband houdende instrumenten, met inbegrip van projecten, sectorale programma's, begrotingssteun en handelsakkoorden; benadrukt in dit verband het grote belang van betere beoordelingen van de effectiviteit van programma's van afzonderlijke ontwikkelingslanden om de buitenlandse handel te versterken en een einde te maken aan ondoelmatig gebruik of verspilling van hulpbronnen en onnodige schulden;
9. is van mening dat donoren, in het kader van overeengekomen doelstellingen en mits transparantie en adequate controle zijn gewaarborgd, de leiding kunnen overdragen aan het ontvangende land; is in verband hiermee van opvatting dat begrotingssteun, waar passend, een waardevol instrument kan zijn om goed bestuur te bevorderen via verbeteringen van zowel het beheer van overheidsmiddelen als het functioneren van overheidsdiensten;
10. benadrukt dat indicatoren van goed bestuur moeten zijn toegesneden op de specifieke behoeften van het partnerland;
11. is van opvatting dat een flexibele aanpak vereist is, omdat de door de Commissie genoemde scenario's elkaar in bepaalde gevallen kunnen overlappen; verzoekt om adequate aanpassing van het EU-beleid aan het betrokken land;
12. beschouwt het werk met moeilijke partnerschappen als een bijzonder belangrijke uitdaging voor de EU; benadrukt dat speciale aandacht moet worden geschonken aan het uitwerken van effectieve strategieën voor deze partnerschappen alsook voor post-conflictsituaties;
13. is ingenomen met het standpunt van de Commissie dat donoren het zich niet kunnen veroorloven zwak presterende landen totaal in de steek te laten, omdat het niet zo mag zijn dat de bevolking de prijs betaalt voor het gebrek aan inzet van de regering;
14. verzoekt de Commissie zich specifiek te richten op kwesties zoals verantwoording en transparantie, daar zwakke verantwoordingsmechanismen corruptie vergemakkelijken en goed bestuur ondermijnen;
15. is van mening dat het beginsel van maatschappelijk verantwoord ondernemen duidelijker gestalte moet krijgen, in het bijzonder met betrekking tot kinderarbeid, teneinde een gezond investeringsklimaat te scheppen;
16. is van mening dat specifieke sociale indicatoren moeten worden ontworpen, teneinde exactere gegevens te verkrijgen over de mate waarin er sprake is van goed bestuur in de betrokken landen; wenst dat het maatschappelijk middenveld daarbij in hogere mate wordt betrokken;
17. is van mening dat bredere opvattingen over mensenrechten en fundamentele vrijheden noodzakelijk zijn;
18. roept de Commissie ertoe op bijzondere aandacht te besteden aan de vrijheid van meningsuiting en vergadering, teneinde politieke partijen van de oppositie in staat te stellen vrijelijk hun standpunten uit te dragen en onafhankelijke media mogelijk te maken;

19. is van opvatting dat er meer nadruk moet worden gelegd op noodzaak voor de EU het besef van versterking van de democratie op lokaal, provinciaal en nationaal niveau te verbreden; benadrukt het belang van decentralisatie en lokale overheidsinstellingen, teneinde het overheidsbestuur dichter bij de bevolking te brengen; dringt aan op strategieën om de ontwikkeling van effectief bestuur op lokaal niveau mogelijk te maken;
20. benadrukt in dit verband het belang van electorale en parlementaire hervormingen die verder gaan dan de invoering van verkiezingsstelsels met meer partijen, teneinde te zorgen voor meer en effectievere politieke activiteit onder de bevolking; is zich ervan bewust dat dit in sommige landen een lange-termijndoel is;
21. wijst op fundamentele rol die de Europese Unie kan spelen bij het begeleiden en controleren van verkiezingsprocessen, als een manier om bij te dragen tot democratische groei in de betrokken landen;
22. onderstreept dat het in de context van goed bestuur van essentieel belang is dat een einde wordt gemaakt aan straffeloosheid;
23. wijst erop dat het derhalve van essentieel belang is een onafhankelijk gerechtelijk apparaat op te bouwen en te zorgen voor gemakkelijke toegang tot de rechter en tot openbare informatie voor burgers;
24. wijst erop dat onderwijs van zeer groot belang is om het maatschappelijk middenveld in staat te stellen deel te nemen aan het bevorderen van goed bestuur en democratie op alle bestuursniveaus;
25. benadrukt dat integratie van het gender-aspect in het beleid, een belangrijk instrument van goed bestuur, in de mededeling "Bestuur en ontwikkeling" niet de juiste prioriteit heeft gekregen; verlangt dat de EU een op gender-aspecten gebaseerde benadering in haar analyse van goed bestuur opneemt, omdat het in verband met de uitroeiing van de armoede van essentieel belang is dat de gender-aspecten van de oorzaken van armoede expliciet worden opgenomen in de analyse van het armoedeprobleem;
26. benadrukt dat er meer aandacht moet worden besteed aan de rol van de particuliere sector bij het bevorderen van goed bestuur en de vrijwillige corruptiecontrole, daar het aanpakken van corruptie een essentieel element is van een kader waarin economieën kunnen gedijen en volledig kunnen worden opgenomen in het multilaterale handelstelsel;
27. wijst erop dat een goed immigratiebeleid een belangrijke factor is bij het waarborgen van goed bestuur in het algemeen; dringt in verband hiermee aan op verbetering van de dialoog met ontwikkelingslanden;
28. roept de EU ertoe op capaciteitsopbouw voor overheden en het maatschappelijk middenveld te steunen, versterking van de organisatorische, institutionele en netwerkcapaciteit van NGO's in ontwikkelingslanden te benadrukken, en onafhankelijke media te ondersteunen;
29. is van mening dat er bij de delegaties behoefte is aan goed opgeleid personeel om de noodzakelijke steun te verlenen bij het opbouwen van capaciteit;
30. roept op tot betere samenwerking met de VN, de OESO, de Wereldbank en andere internationale donoren in verband met steun voor programma's voor goed bestuur en dringt

met name aan op verbetering van de samenhang tussen het beleid van donoren en macro-economisch beleid;

31. benadrukt dat het NEPAD-programma, een eigen Afrikaans initiatief, een belangrijk instrument is om goed bestuur in de Afrikaanse landen te beoordelen;

32. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.